



Innlandet
fylkeskommune

Versjon 30.01.2025

Handlingsprogram 2025

Regional plan for det inkluderende Innlandet
2023-2026 (2030)

Innhold

Innledning	3
Hva satser vi på?	5
Kompetanse og livslang læring	5
Fylkessatsinger	5
Distriktssatsinger	9
By- og regionsentersatsinger	10
Arbeidsliv og arbeidsplassutvikling	11
Fylkessatsinger	11
Distriktssatsinger	14
By- og regionsentersatsinger	15
Lokalsamfunn, møteplasser og kultur	17
Fylkessatsinger	17
Distriktssatsinger	21
By- og regionsentersatsinger	23
Vedlegg	25
Vedlegg 1: Ny kunnskap	25
Vedlegg 2: Økonomi	25
Vedlegg 3: Sentralitetsklasser for kommunene i Innlandet	32
Vedlegg 4: Innlandets regioninndeling	33

Innledning

Handlingsprogrammet konkretiserer hvordan vi skal nå målene for planens tre satsingsområder:

- Kompetanse og livslang læring
- Arbeidsliv og arbeidsplassutvikling
- Lokalsamfunn, møteplasser og kultur

Handlingsprogram 2025 viser både nye og igangsatte prosjekter/piloter og programmer som støtter oppunder mål og strategier i planen. Det ble også bevilget midler til en rekke gode satsinger som handler om inkludering. Disse kan leses her: [Budsjettvedtak 2025](#)

I tillegg er andre relevante, vedtatte strategier/handlingsprogram for Innlandet, koplet til handlingsprogrammet. Målsetningen har vært å gjøre planen relevant for alle kommuner og regioner i Innlandet, og å motivere og inspirere til sterkere tverrfaglig samarbeid, også på tvers av forvaltningsnivåer.

Handlingsprogrammet er derfor delt opp i:

- fylkessatsinger
- distriktssatsinger
- by- og regionsentersatsinger

I arbeidet med å fornye handlingsprogrammet er den noen områder som spesielt bør omtales

Arbeidskraft og kompetanse. I Innlandsstrategien 2024-2028 er det understreket at samfunnsendringer og omstilling vil kreve arbeidskraft og kompetanse. Innlandet er et mangfoldig samfunn som med bedre inkludering kan ta arbeidskraftreserven i bruk. Forutsetningene for deltakelse i arbeid og verdiskaping er knyttet til livskvalitet, god helse og utdanning og et inkluderende og likestilt arbeidsliv.

Vi blir stadig flere eldre som er ved god helse og lever lengre. I et aldersvennlig samfunn skal det være mulig å leve et aktivt og godt liv. Dette er også samfunn som er attraktive for alle. Likeverdig tilbud av service og tjenester til Innlandets befolkning er utfordrende i landets mest spredtbebygde fylke. I tillegg er den demografiske utviklingen med stadig flere eldre og færre fødte krevende. Næringslivets, kommunenes og fylkeskommunens økonomi, kompetanse og omstillingsevne er avgjørende.

Universell utforming. For at alle skal ha like muligheter for å delta i samfunnet er det en forutsetning at det er god tilgjengelighet. Krav om universell utforming er nedfelt i lov, og i 2025 er det prioritert midler til å igangsette arbeidet med strategien Innlandet universelt utformet 20230. Satsingen handler om tilgjengelighet og mulighet for alle til å delta innenfor:

- kompetanse og livslang læring
- arbeidsliv og arbeidsplassutvikling
- lokalsamfunn, møteplasser og kultur
- universelle reiselivsdestinasjoner (for eksempel samarbeidet om utvikling av Beitostølen)

Satsingen skal skje i samarbeid med kompetansemiljøet på Beitostølen og Øystre Slidre kommune

Det flerkulturelle Innlandet.

Innlandet har alltid vært et grenseområde og samfunn med mangfold hvor sørsamisk urbefolkning, skogfinner, romani/tatere representerer tre av fem nasjonale minoriteter. Deres historie, språk, kulturuttrykk og næringstradisjoner er en ressurs for innlandssamfunnet. Vi har et spesielt ansvar for å ivareta dette. Innlandet har også mange innbyggere med innvandrer- og flyktningsbakgrunn. Kulturelt mangfold i lokalt samfunns- og arbeidsliv gir nye perspektiver og ressurser og kan inspirere

til utvikling og nyskaping. Handlingsprogrammet forsøker å speile dette. Flerkulturelt perspektiv er et overordnet perspektiv som bør være gjennomgående i alle satsinger og tiltak.

Kommunene og Interkommunale politiske råd (IPR) er viktige samarbeidsparter. IPR-ene har også strategier som kan være relevante for samarbeid og konkretisering av oppfølging . Det skal jobbes videre for å forankre og iverksette planens handlingsprogram, og se denne i sammenheng med IPR-ene sine strategier og satsinger. Nye samarbeidsavtaler mellom Innlandet fylkeskommune og hvert av de interkommunale politiske rådene blir lagt til grunn for et forsterket samarbeid og innsats om oppfølging av regional plan.

Inkluderingsperspektivet i kommunal planlegging

Kommunenes plan- og utviklingsarbeid er viktig sett i lys av å skape sosialt bærekraftige lokalsamfunn. Den sosiale bærekraft dimensjonen må forsterkes og konkretiseres både i samfunns- og arealplanleggingen. Det handler om attraktive inkluderende lokalsamfunn med møteplasser og fritids- og kulturtilbud til alle.

Samarbeid og samordning av faglige og økonomiske virkemidler:

Fylkestingets budsjettvedtak 19.12.2024 bevilget 3.0 mill. kr øremerket til oppfølging av planens handlingsprogram i 2025. Det ble også bevilget midler til en rekke andre gode satsinger som handler om inkludering.

I oppfølging av handlingsprogrammet er det viktig å koordinere og samordne økonomiske og faglige ressurser slik at det skapes gode synergieffekter og økt kunnskap. Dette vil også kunne stimulere til innovasjon og utvikling innenfor planens satsningsområder.

Også aktiv bruk av andre økonomiske ordninger er viktig, herunder utnytte prosjektmidler nasjonalt og gjennom EUs programmer for å nå målene i planens satsingsområder.

Handlingsprogram for 2025 er en oppdatert versjon av handlingsprogram 2024. Det er vedtatt i fylkesutvalget 18.02.2025.

Hva satser vi på?

Handlingsprogrammet er bygd opp etter planens tre satsingsområder:

- Kompetanse og livslang læring
- Arbeidsliv og arbeidsplassutvikling
- Lokalsamfunn, møteplasser og kultur

Utviklingen av det inkluderende Innlandet skal bygge på visjonen om Innlandet – Eventyrlige muligheter – som er nedfelt i Innlandsstrategien. Denne visjonen skal vi ha som ledestjerne i arbeidet. Hovedmålet er:

Innlandet skal være et inkluderende samfunn for alle!

Kompetanse og livslang læring

Mål: I 2030 har Innlandet relevant og tilgjengelig utdanningstilbud som fremmer inkludering og livslang læring for alle.

Fylkessatsinger

K1 Inkluderende oppvekstmiljø

Gjennom et trygt og inkluderende oppvekstmiljø skal vi motvirke og redusere sosial ulikhet og fremme inkludering slik at flere ungdommer fullfører og består videregående opplæring i Innlandet. Et kvalitativt godt oppvekstmiljø krever tidlig innsats, samordnede tjenestetilbud og en forankring i lokalsamfunnet gjennom åpen dialog.

Det er behov for å evaluere og samordne ny kunnskap som vi har tilegnet oss gjennom ulike satsinger og prosjekter initiert fra statlige og regionale myndigheter. Erfaringsgrunnlaget kan være med å bidra til å styrke kommunenes arbeid med å fremme et godt oppvekstmiljø, gjerne på tvers av kommunegrenser.

Ansvarlig: Statsforvalteren

Samarbeidspartnere: kommuner og regioner, skoler og lokalsamfunn, Innlandet fylkeskommune, KS og NAV

Koblinger til andre satsinger: K2A, K2B, K3 og K4

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

K2 A Videreutvikle fleksible opplæringsløp for ungdom i videregående opplæring

Vi skal videreutvikle fleksible og tilpassede opplæringsløp fram mot fagbrev/studiekompetanse for ungdom. Tilbudsstrukturen i videregående opplæring vektlegger fleksible utdanningsløp og samarbeid mellom videregående opplæring og partene i arbeidslivet for god opplæring i arbeidslivet. Det er igangsatt pilotarbeid i samarbeid med næringslivet. Flexibilitet, aktivitet og læring skal legges til rette for at innvandrere og flyktninger skal kunne fullføre videregående opplæring (Fullføringsreformen).

K2 B Videreutvikle fleksible opplæringsløp for voksne i videregående opplæring

Vi skal videreutvikle fleksible og tilpassede opplæringsløp fram mot fagbrev/studiekompetanse for voksne. Modulstrukturert opplæring vil være hovedmodell for voksnes læring. I dette inngår også god karriereveiledning og rådgiving som sentrale verktøy. Samarbeidsavtalen med NAV ligger til grunn for satsingen.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: videregående skoler, Karriere Innlandet, NAV, og partene i arbeidslivet.

Koblinger til andre satsinger: K1, K3 og K4

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

K3 Inkluderende russemarkering (nytt tiltak)

En nasjonal arbeidsgruppe har jobbet med en strategi og handlingsplan for endret avgangsfeiring fra 2026. Regjeringen er opptatt av at dette blir forankret lokalt.

Fylkestinget har behandlet forslag om ny russefeiring for videregående skole. Målet er å legge til rette for en inkluderende russefeiring hvor alle kan delta.

Det skal utarbeides en forslagspakke av ulike tiltak som settes i gang for å sikre en inkluderende russefeiring fra 2026.

Planen er å lage veiledere og praktiske eksempler nasjonalt. Mye er på plass i nettressurs hos Utdanningsdirektoratet. Det er også utarbeidet en handlingsplan «2026 – en ny feiring»).

Det vil lages en festivaluke etter at eksamen er ferdig. Festivalukens innhold blir bestemt av avgangselevne i samarbeid med kommune og den videregående skolen.

Målet er å få en inkluderende russefeiring, derfor avsettes en søkbar pott penger, basert på elevtall, for å arrangere inkluderende russearrangementer ved skolene. Elevrådet ved den enkelte skole skal involveres i disponeringen av pengene.

Ordningene evalueres senest etter tre år. Fylkestinget behandler saken på nytt i april 2025. Årlig bevilgning 2.0 mill. kr. for perioden 2025-2028.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: videregående skoler, Karriere Innlandet, UFR

Koblinger til andre satsinger: K1, K2A og K2B

Prioritering: kort sikt

K4 Videregående skoler -Hybelboere (nytt tiltak)

Det skal etableres voksenkontakt for borteboere ved alle skoler som skal veilede og hjelpe borteboerne. Her vil fylkeskommunen bidra til å etablere en kultur for gjensidig læring og utveksling av erfaring mellom skolesteder for å lære av hverandre for å finne og utvikle gode løsninger

Årlig bevilgning 5.0 mill. kr. 2025-2028.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: videregående skoler, Karriere Innlandet

Koblinger til andre satsinger:

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

K5 Strategi for fleksibel og desentralisert høyere utdanning med handlingsprogram

Strategiens formål er å øke tilgangen til fleksible og desentraliserte utdanningstilbud av høy kvalitet som er tilpasset de ulike behovene arbeidslivet og enkeltmennesker har. Det handler om å styrke samarbeidet mellom aktørene i utdanning og arbeidsliv, bedre koblingen mellom tilbud og etterspørsel og øke tilgangen til fleksible tilbud i Innlandet.

Her må rammebetingelsene bedres gjennom statlig finansiering slik at utdanningsinstitusjonene kan gi gode og relevante studietilbud til arbeidslivet og studentene. Dette behovet fremmes i dialog med sentrale myndigheter. Strategien underbygges med et konkretisert handlingsprogram som skal rulleres våren 2025. Fylkeskommunen har ansvar for å initiere, tilrettelegge og koordinere desentralisert høyere utdanning i samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner, og godt samarbeid med NTNU Gjøvik, Universitetet i Innlandet og Fagskolen Innlandet vektlegges. Fylkeskommunen skal sørge for likeverdige tjenester i hele fylket, og må tilnærme seg ulike behov i regionene. Karrieresentrene skal samarbeide med aktuelle aktører for å legge til rette for desentralisert høyere utdanningstilbud. I Fjellregionen og Kongsvingerregionen samarbeider fylkeskommunen med eksisterende høgskolesentre og avklarer samarbeidsform og arbeidsdeling. Høgskolesentrene i Kongsvinger og på Tynset er viktige samarbeidspartnere for fylkeskommunen.

Det regionale partnerskapet, sekretariatet til partnerskapet og de 9 regionale kompetanseforumene utgjør funksjoner i et tannhjul som må virke godt sammen i arbeidet med strategiens målsettinger.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: Universitetet i Innlandet, NTNU, Fagskolen i Innlandet, Karriere Innlandet, høgskolesentrene i Tynset og Kongsvinger, KS, NAV, Statsforvalteren, interkommunale politiske råd og arbeidslivet

Koblinger til andre satsinger: K9, A1, A2, A3, A4, A5 og A6

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

K6 Styrke digital kompetanse

Vi må hindre digitalt utenforskap ved å sikre befolkningen god digital kompetanse gjennom å etablere ordninger for digital kompetanseheving. En satsing vil konkretiseres i dialog med relevante råd og frivillige organisasjoner som kan stå ansvarlig for gjennomføring. Mulig opplæring kan organiseres slik at dette også kan bli en møteplass på tvers av generasjoner der ungdom med IKT-kompetanse bidrar i opplæring for dem som har behov.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: fylkeskommunale og kommunale råd, frivillige organisasjoner og kommuner, karrieresentrene

Koblinger til andre satsinger: K5, A6 og L7

Prioritering: lang sikt

K7 Bedriftsintern opplæring Innlandet (nytt tiltak)

Gjennom ordningen Bedriftsintern opplæring (BIO) kan bedrifter som skal omstille seg, få tilskudd for å gi ansatte ny, nødvendig kompetanse for å klare omstillingen. I bedriftsintern opplæring kobler bedriftene seg til kunnskapsleverandører på en effektiv måte, og opplæringen tilpasses behovene til den enkelte bedrift. BIO-ordningen er et viktig insitament for livslang læring, og kan også bidra til inkludering og økt verdiskaping. Ordningen har blitt godt mottatt, og videreføres i 2025.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere:

Koblinger til andre satsinger: A1

Prioritering: kort sikt

K8 Kompetanseprogram om mangfold og integrering

Det er utarbeidet et forslag til kompetanseprogram for økt kunnskap og forståelse om vårt flerkulturelle samfunn. Det handler om alle mennesker, inkludert innvandrere og flyktninger, nasjonale minoriteter og urfolk.

Mangfolds-kompetanse handler om å ha kunnskap om ulikheter og ha evne til å sette seg inn i hvordan andre har det, eller hvorfor de er som de er. (Nasjonal digital læringsarena (NDLA).

Målet med dette programmet er å spre kunnskap om kunnskapen, invitere til og bygge nettverk, dele erfaringer, bidra til gode holdninger og samarbeid om positive tiltak.

Noen sentrale tiltak for å øke mangfolds-kompetansen er:

- årlig konferanse om rasisme og bedre inkludering
- bruke e-læringstilbud om nasjonale minoriteter og urfolk aktivt på mange arenaer, inkludert barnehager og skoler
- innhente og dele annen mangfoldkompetanse tilpasset ulike målgrupper
- utvikle Innlandet fylkeskommune og andre som antirasistiske organisasjoner
- etablere flere møteplasser for å spre kunnskap, dele erfaringer, bygge nettverk og iverksette nye fellestiltak

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: kommuner, frivillige organisasjoner, Likestillingssenteret, Nav, Statsforvalteren, KS, Sametinget, Bufdir, IMDi, Glomdalsmuséet, Norsk Skogfinsk museum og mange andre.

Koblinger til andre satsinger: K9, L3 og L6

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

K9 Sør-samisk bosetting og kultur - Kunnskapsformidling, kompetanseheving (nytt tiltak)

Fylkeskommunen har i mange år arbeidet aktivt for å øke kunnskapen om samisk fortidig kultur i våre områder. At samisk bosetting og bruk strakte seg mye lenger vest og sør, og bakover i tid, enn tidligere antatt, ble tydelig med det oppsiktsvekkende funnet av en samisk boplass fra vikingtid ved Aursjøen i Lesja i 2006. I Nord-Østerdalen er det kjent en del samiske boplasser fra 17-/1800-tallet, men materialet vi har om samisk arkeologi i Innlandet er veldig mangelfullt.

I lys av Sannhets- og forsoningskommisjonen sin rapport, er det klart at sørsamisk område har vært spesielt utsatt for historiske feiltolkninger, ved utstrakt bruk av den såkalte «framrykningsteorien», som hevdet at samer kom til Midt-Norge og Innlandet først på 1700-tallet. Hypotesen har påvirket samenes rettsvern og bidratt til sterk grad av fornorskning og usynliggjøring av sørsamisk kulturarv.

Vi i Innlandet må derfor ta ansvar og bidra til økt kunnskap om samisk kulturarv i fylket vårt. Det er nødvendig med innsats for å øke egen kompetanse, registrere kulturminner og andre historiske kilder, og ikke minst formidle kunnskap om sørsamisk kulturarv til befolkningen, med vekt på barn og unge. Det er nødvendig med tett samarbeid med samiske tradisjonsbærere for å kunne arbeide med temaet på en god måte, deres kulturkompetanse og landskapsforståelse er essensiell. Innlandet fylkeskommune har samarbeidsavtale om samisk kulturminnevern med Sametinget, det er behov for å øke innsatsen og oppfølgingen av samarbeidsavtalen.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: sametinget, samiske kulturbærere og aktuelle kommuner,

Koblinger til andre satsinger: K8, L6 og A14

Prioritering: kort sikt

K10 Kvalifiseringsplan for innvandrere

Målet med planen for kvalifisering av innvandrere i Innlandet er økt gjennomføring av utdanningsløp, stabil tilknytning til arbeidslivet og økt deltagelse i sivilsamfunnet for innvandrere. Innlandet fylkeskommune har ansvar for regionalt integreringsarbeid, inkludert utarbeidelse av kvalifiseringsplan

for innvandrere. Med grunnlag i et omfattende, forskningsbasert kunnskapsgrunnlag, er nå status og muligheter for innvandreres kvalifisering og arbeidsinkludering i fylket kartlagt. Målet med arbeidet er økt gjennomføring i utdanning, stabil arbeidslivstilknytning og aktiv deltakelse i sivilsamfunnet. Arbeidet er solid forankret i samarbeid med kommuner, interkommunale politiske råd (IPR), NAV Innlandet, og utdanningssektoren.

En sentral del av planen er å identifisere og adressere de barrierene som hindrer gjennomføring av utdanningsløp, med sikte på å øke fullføring i videregående opplæring i målgruppen. Det å styrke innvandreres kompetanse og utdanningsgrunnlag vil bidra til en mer robust og varig arbeidsmarkedsdeltakelse. I tillegg er det avgjørende å legge til rette for sosial integrering og tilhørighet, slik at innvandrere kan få en aktiv rolle i sine lokalsamfunn. Gjennom samarbeidet med relevante partnere som kommunene, NAV, og sivilsamfunnet, vil fylkeskommunen sørge for et bredt forankret planarbeid som støtter disse målene. Prosessen skal være åpen og skape felles forståelse hos aktører som jobber innenfor området. Gjennom felles mål og strategier er intensjonen å forsterke felles innsats på dette området.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: Universitetet i Innlandet, Nav Innlandet, kommuner, Karriere Innlandet, Innlandet fylkes flerkulturelle råd, frivillige organisasjoner og arbeidslivet

Koblinger til andre satsinger: K5, A1, A2, A3, A4 og A6

Prioritering: kort og lang sikt (arbeidet er satt i gang)

K11 Evaluering og forskning på helsefaglig nemnd for skoleskyssen i Innlandet (nytt tiltak)

Det er etablert en helsefaglig nemnd for skoleskyssen i Innlandet. Denne skal bistå skoleskyssplanleggerne i Innlandstrafikk med medisinskfaglige vurderinger i saker knytta til søknad om spesialskyss (skoleskyss med legeerklæring). Et eksempel på dette kan være elever som har drosje alene pga. psykiske plager og lidelser. Helsefaglig nemnd er etablert som et treårig prosjekt, og består av en lege og en psykolog. Helsefaglig nemnd finansieres fra rammeområde kollektivtransport. Blant målene for prosjektet er at flere elever skal mestre ordinær skoleskyss. Samtidig er det viktig at ikke skolefraværet øker som følge av prosjektet.

Det er vedtatt at ordningen skal evalueres årlig og etter tre år, men det er behov for midler til dette arbeidet. Deler av evalueringen kan gjøres som egevaluering. I tillegg er det ønskelig å etablere et forskningsprosjekt som kan gi mere innsikt og kunnskap i hvordan elever opplever skoleskyssen, og hvilke tiltak som er effektive for å få flere elever til å mestre ordinær skoleskyss. Prosjektet har stor forskningsinteresse, og det kan være aktuelt å koble på masterstudenter.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: NTNU/Universitetet i Innlandet

Koblinger til andre satsinger: L6, 5.3.2

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

Distriktssatsinger

K12 Desentralisert kompetanseutvikling hos lærere i barnehage, grunnskole og videregående skole

Dette er en statlig tilskuddsordning som støtter tiltak som gir kollektiv kompetanseutvikling i barnehager og skoler. Barnehage- og skoleeiere gjennomfører kompetansetiltakene i samarbeid og partnerskap med universitet og høyskoler.

Tilskuddsordningen omfatter:

- Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage
- Desentralisert ordning for grunnskoler og videregående skoler
- Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Det vises til tilsvarende tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i fag- og yrkesopplæringen, og at desentralisert kompetanseutvikling også omfatter fylkeskommunal og kommunal voksenopplæring. Det er opprettet et samarbeidsforum som prioriterer hvilke tiltak tilskuddet skal fordeles til. Dette gjøres ut ifra lokale kompetansebehov. Samarbeidsforum inkluderer representanter for eiere av offentlig og private barnehager og skoler, kommuner som lokal barnehagemyndighet, Universitet i Innlandet, Utdanningsforbundet og KS. Statsforvalteren har sekretariatsansvar for samarbeidsforum og utbetaler årlig midler etter beslutning i samarbeidsforum.

[Felles overordnet plan for lokal kompetanse utvikling i Innlandet](#)

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune, Statsforvalteren, kommunene og Karriere Innlandet

Samarbeidspartnere: universitets- og høgskolesektoren

Koblinger til andre satsinger: K1, K2A, K2B, K5 og A6

Prioritering: kort og lang sikt (arbeidet er satt i gang)

K13 Videreutvikle trainee-ordninger

For å få bedre rekruttering til stillinger i distriktene arbeider vi med å videreutvikle trainee-ordningene for nyutdanna studenter. Arbeidet er satt i gang i Nord-Østerdal og Valdres, og koples opp mot eksisterende trainee-ordninger.

En trainee ansettes for ett eller to år og har arbeidsperioder i en til tre bedrifter/offentlig forvaltning. Dette gir offentlig og privat arbeidsliv tilgang til relevant, nyutdanna kompetanse, trainee-ene får en god start på yrkeslivet. Det viser seg også at mange blir værende i regionen etter trainee-perioden. Dette er avhengig av et godt faglig og sosialt opplegg i tillegg til den vanlige arbeidsdagen. Det kan også være mulig å utvikle en trainee-ordning for innvandrere med høyere utdanning.

Ansvarlig: Valdres næringshage og Rørosregionen næringshage i samarbeid med interkommunale politiske råd i de to regionene

Samarbeidspartnere: Trainee Innlandet, Trainee Trøndelag, offentlige og private arbeidsgivere, utdanningsinstitusjoner, Innlandet fylkeskommune, NAV, NHO og LO

Koblinger til andre satsinger: K5, K9, A1 og A6

Prioritering: kort sikt som ordinær trainee-ordning, lang sikt for å utvikle egen ordning for innvandrere

By- og regionsentersatsinger

K14 Felles innsats og samarbeid med utdanningsinstitusjonene

Vi må samarbeide og gjøre en felles innsats for å videreutvikle utdanningsinstitusjonene i Innlandet. Dette handler om utdanningstilbud som treffer arbeidskraft- og kompetansebehovet i fylket. Universitetet i Innlandet (INN) og NTNU Gjøvik er sentrale aktører. Arbeidet kobles til samarbeidsavtaler som nå skal fornyes. Det er igangsatt doktorgradsarbeid innenfor de tre nye planenes tematikk: inkludering, samfunnssikkerhet og klima, energi og miljø.

Ansvarlig: Universitetet i Innlandet og NTNU i Innlandet

Samarbeidspartnere: Innlandet fylkeskommune, Regionalt partnerskap, Fagskolen i Innlandet, høgskolesentrene i Innlandet, karriere Innlandet og relevante regionselskaper

Koblinger til andre satsinger: K5, K9 A1 og L8

Prioritering: kort sikt

Arbeidsliv og arbeidsplassutvikling

Mål: I 2030 har Innlandet et inkluderende og innovativt arbeidsliv som sikrer arbeidsdeltakelse og verdiskaping.

Fylkessatsinger

A1 Inkluderende og likestilt arbeidsliv

Vi må utvikle et innlandskonsept for inkluderende og likestilt arbeidsliv med basis i Agder- modellen. Dette kan gi økt rekruttering innen industri, helse eller andre bransjer med behov for arbeidskraft. Likestilt arbeidsliv er en sertifiseringsordning for offentlige og private virksomheter for å utvikle en organisasjonskultur og virksomhetsstyring som fremmer inkludering, likestilling og mangfold. Det handler om helhetlig jobbing med mål og innsatsområder, kunnskapsbasert samarbeid og erfaringsdeling om hvordan skape et inkluderende og likestilt arbeidsliv som bidrar til å forebygge og redusere utenforskap

Arbeidet kan knyttes tett til IA-avtalen, aktivitets- og redegjørelsesplikten i likestillingsloven og FNs sosiale bærekraftdimensjon. Satsingen skjer i nært samarbeid med Agder fylke som har det nasjonale ansvaret for sertifiseringsordningen og utrulling i alle landets fylker.. Prosjektleder for eksternt arbeid er tilsatt for to år.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: Karriere Innlandet og aktuelle arbeidslivsvirksomheter, KS, Statsforvalteren, NAV, NHO, LO, Regionalt partnerskap og Likestillingssenteret

Koblinger til andre satsinger: K5, A2, A3, A5 og A6

Prioritering: kort sikt (arbeidet er igangsatt)

A2 Regionalt arbeidskraftløft for Innlandet (nytt tiltak)

NHO og NAV retter søkelyset på hvordan vi sammen kan bidra til å løse samfunnets arbeidskraftbehov, med utgangspunkt i bedriftenes behov.

Bedriftenes behov for kompetanse og arbeidskraft skal settes i sentrum. Dette er et regionalt arbeidskraftløft å sette fokus på;

- Øke tilgangen på arbeidskraft i befolkningen, flere folk og timer i jobb. Det handler om rekruttering, sykefravær og det å stå flere år i jobb.
- Jobbe smartere; produktivitet, arbeidstid, teknologi, kompetanse og arbeidsmiljø.

NHOs har invitert medlemsbedrifter i Innlandet til innspills-møter der de har fått innspill fra næringslivet på hva som er de tydeligste utfordringene knyttet til arbeidskraft og kompetanse. De viktigste tiltakene som kan gjøres i vår region for å håndtere utfordringene knyttet til arbeidskraft og kompetanse skal lanseres i en rapport januar 2025 <https://www.nho.no/siteassets/akl-hoved-innlandet-final-050125-digital.pdf>

Ansvarlig: NHO Innlandet og NAV Innlandet

Samarbeidspartnere: næringslivsbedrifter, NAV og andre regional aktører

Koblinger til andre satsinger: A1, A3, A4 og A5

Prioritering: kort sikt

A3 Inkludering av flere i arbeidslivet (nytt)

Innlandet har et betydelig potensial i den ubrukte arbeidskraften som finnes i regionen. For å møte fremtidens arbeidskraftbehov og sikre et mer inkluderende samfunn, iverksettes en styrket innsats for å få flere tilbake i arbeid.

Tilskuddet skal brukes til å samordne ressurser i fylkeskommunen i tett samarbeid med NAV og næringslivet, med en tydelig målsetting om å inkludere flere i ordinært arbeidsliv.

Dette arbeidet er avgjørende for å gi mennesker som står utenfor arbeidslivet en ny sjanse, samtidig som det bidrar til å møte det økende behovet for arbeidskraft i flere sektorer.

Samarbeidet med arbeidsmarkedsbedrifter vurderes som en viktig del av strategien, da deres erfaring og kompetanse kan spille en sentral rolle i overgangen til arbeid. Samtidig vil kvalifisering og tilrettelegging for de som trenger det, sikre at arbeidsgivere får den støtten de trenger for å inkludere flere.

Denne satsingen handler ikke bare om å dekke arbeidsmarkedets behov, men om å skape muligheter for alle, bygge et sterkere samfunn og utnytte det potensialet som ligger i Innlandets arbeidsreserve. Det er en investering i mennesker, arbeidslivet og regionens fremtid. Forsterket innsats for inkludering av flere i næringslivet. Det samordnes i fylkeskommunen og med NAV og næringslivet som viktige samarbeidspartner. Det vurderes hvordan arbeidsmarkedsbedriftene kan trekkes inn. Dette er svært viktig for å sikre at flere blir inkludert i arbeidslivet, og for bedre å dekke det framtidige arbeidskraft behovet. Bevilgning for 2025: 4 mill. kr.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: NAV, arbeidsmarkedsbedriftene, karrieresentrene og andre relevante arbeidslivs-aktører

Koblinger til andre satsinger: A1, A2 og A4

Prioritering: kort sikt (arbeidet er igangsatt)

A4 Landbruket som arbeidsplass – Bondens nettverk

Bondens nettverk er en systematisk arbeidsmetode for å forebygge psykisk uhelse i landbruket og et sikkerhetsnett hvis en ulykke eller krise rammer en bonde. Nettverket består av ulike aktører som har en rolle når en slik situasjon oppstår. Nettverket er også viktig i forebyggende sammenheng for å avdekke bønder som trenger hjelp. Målet med Bondens nettverk er å gi bonden en tryggere hverdag. Det er etablert Bondens nettverk i de fleste kommunene i Innlandet.

Innlandet fylkeskommune har bevilget 1 million kroner årlig for perioden 2025-2028. Midlene til Bondens nettverk skal gå til tiltak som er med på å støtte og sikre bondens helse.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: Kommunal landbruksforvaltning, landbruksorganisasjonene og Statsforvalteren.

Koblinger til andre satsinger: K5, A1 og A6

Prioritering: kort sikt

A5 UngInvest Innlandet – forsterket innsats rettet mot ungdom i utenforskap (nytt tiltak)

Det er et fireårig prosjekt der det etableres en læringsarena/enhet av UngInvest i Innlandet. UngInvest Innlandet skal jobbe for å motvirke utenforskap gjennom å investere i unge som er i ferd med å droppe ut, etter modell av UngInvest Buskerud.

Målet er økt innsats for å få unge tilbake til utdanning /jobb. Bevilgning 5 mill. kr årlig for perioden 2025-2028 -forsterket innsats for inkludering.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: NAV, andre regionale aktører utdannings- og forskningsinstitusjoner og relevante arbeidslivsaktører

Koblinger til andre satsinger: A1, A2, A3 og A5

Prioritering: kort sikt

A6 Innbygger – og kompetanserekuttering (nytt tiltak)

T10 – Innbygger og talentattrahering for Innlandet gjennom økosystem-tilnærming

Gjennom å delta i prosjektet vil bedrifter, organisasjoner og kommuner bidra til å tiltrekke seg og beholde nye innbyggere i Innlandet. Dette skal de gjøre ved å samarbeide, bruke ny teknologi og ha en felles markedsføring av ledige stillinger og av Innlandet som bosted.

Bakgrunnen for prosjektet er at vi mangler arbeidskraft i Innlandet. Dagens arbeidsmarked er i stor grad preget av at folk flytter mellom bedrifter i regionen. Det er stor konkurranse om talentene innen teknologi og grønn industri. Bedrifter, kommuner og andre aktører har tidvis markedsført seg nasjonalt og da spesielt mot Oslo-regionen. I dette prosjektet skal de markedsføre seg mot det internasjonale arbeidsmarkedet.

Fylkesutvalget har bevilget 8 mill. kroner i regional medfinansiering til prosjektet for perioden ut 2026.

Ansvarlig: Kildegruppen AS

Samarbeidspartnere: Kommuner, næringsliv, akademia og andre relevante aktører

Koblinger til andre satsinger: K5, A1, A2, A4 og A6

Prioritering: kort sikt (igangsatt)

A7 Kompetansestrategi for Innlandet (Strategi for kompetanse og arbeidskraft)

Arbeidslivet i Innlandet står overfor store kompetanseutfordringer når det gjelder omstilling til det grønne skiftet. Mangel på arbeidskraft innebærer at det er nødvendig å prioritere kompetanse inn mot offentlig og privat virksomhet som er viktige for den nødvendige omstillingen.

En kompetansestrategi og et oppdatert kunnskapsgrunnlag vil være viktige verktøy for Kompetanseforum Innlandet. Strategien skal erstatte tidligere regional planer: Regional plan for kompetanse og arbeidskraft, Hedmark samt Regional plan for kompetanse, Oppland og Regional plan for verdiskaping, Oppland. Det bør vurderes om denne strategien skal benevnes Strategi for kompetanse og arbeidskraft.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: Kompetanseforum Innlandet, kommuner, interkommunale politiske råd, utdannings- og forskningsinstitusjoner og relevante arbeidslivsaktører

Koblinger til andre satsinger: K5, A1 og A7 og handlingsprogrammene for Regional plan for samfunnsstrategi og Regional plan for klima, energi og miljø

Prioritering: kort sikt

A8 Andre strategier som følges opp/utvikles

Innlandets arbeidsliv har behov for kompetanse og arbeidskraft og rullering av strategier bør også legges til grunn inkluderingsperspektivet som er knyttet til Regional plan for det inkluderende Innlandet.

Innlandsporteføljen og handlingsplaner for jord- og skogbruk

Bioøkonomistrategien og Biovalley-prosjektet er sluttført. Satsingene innen bioøkonomi videreføres i oppfølgingen av Innlandsporteføljen og gjennom tiltaksplaner for henholdsvis jord og skog, samt gjennom Partnerskap for landbruk.

Reiselivsstrategi for Innlandet.

Arbeidet med ny Reiselivsstrategi er igangsatt, og høring er planlagt våren 2025. Strategien skal vedtas juni 2025.

FoUi-strategien

FoUi-strategien skal rulleres i løpet av 2025.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: klyngene i arbeidslivet, forskningsmiljøer, NTNU, Universitetet i Innlandet, Fagskolen i Innlandet. Innovasjon Norge Innlandet, Statsforvalteren i Innlandet, reiselivsaktører og andre

Koblinger til andre satsinger: K5 og A6

Prioritering: kort sikt

Distriktssatsinger

A9 Kompetanseutvikling i fjellandbruket

I 2023 ble Nasjonalt fjellandbrukssenter etablert. Senteret har finansiering over statsbudsjettet og fikk finansiering fra Innlandet fylkeskommune i etablerings- og oppstartsfasen. Senteret skal blant annet jobbe med møteplasser og formidling av kunnskap. Senteret samarbeider blant annet med Storsteigen videregående skole, som er landets eneste naturbruksskolen i en fjellkommune.

Storsteigen videregående skole tilbyr i tillegg til naturbruksutdanning fagskoleutdanning innen grovfôrbasert husdyrproduksjon for fjellandbruket og voksenagronom. I regioner i fjellområder uten naturbruksskoler er andelen gårdbrukere med landbruksutdanning lavere enn i Nord-Østerdalen, hvor Storsteigen er lokalisert.

Landbrukskontorene, faglagene i landbruket og landbruksorganisasjonene er sentrale aktører for å skape lavterskel møteplasser.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: Nasjonalt senter for fjell-landbruk, Storsteigen videregående skole, landbruksorganisasjonene, kommunenes landbrukskontorer og interkommunale politiske råd i Valdres, Nord-Gudbrandsdal og Nord-Østerdal

Koblinger til andre satsinger: K5 og A6

Prioritering: kort sikt

A10 Kompetanse og arbeidskraft i distriktkommuner

Mange distriktkommuner strever med rekruttering av fagfolk, særlig innenfor barnehage, skole, helse- og sosial, plan- og teknisk og kulturfeltet.

Et styrket samarbeid handler om å skape attraktive arbeidsplasser i distriktene gjennom å videreutvikle interkommunale, faglige samarbeid og nettverk. I tillegg må det satses på systematisk kompetanseutvikling for de ansatte. Arbeidet knyttes til Bygdevekstavtaler og Lokalsamfunnsutvikling. T10 skal iverksettes og gjelder hele fylke, dette handler om å rekruttere og skaffe arbeidskraft

Ansvarlig: kommuner og interkommunale politiske råd

Samarbeidspartnere: Statsforvalteren, Innlandet fylkeskommune, Karriere Innlandet, utdannings- og forskningsinstitusjoner, høgskolesentrene i Innlandet og KS

Koblinger til andre satsinger: K1, K5, A6 og K7

Prioritet: kort sikt

A11 Bygdevekstavgift i Sør-Østerdal (nytt tiltak)

Kommunene Engerdal, Trysil, Våler og Åmot har inngått avtale med staten om å prøve ut virkemiddelet bygdevekstavgift. Hensikten med avtalen er å teste ut ny distriktspolitikk som fremmer vekst i de minst sentrale kommunene, og som styrker samordninga av offentlige tiltak og virkemidler. Innlandet fylkeskommune er også part i avtalen, som har som hovedmål å øke rekrutteringa til helsesektoren. Delmål for å oppnå dette handler om utdanning, rekruttering fra arbeidskraftreserven og boligsatsing.

Ansvarlig: De fire pilotkommunene

Samarbeidspartnere: Innlandet fylkeskommune, Fagskolen Innlandet og Karriere Innlandet, staten ved Kommunal- og distrikts departementet, NAV, Husbanken.

Koblinger til andre satsinger: K5, A1, A6 og boligsatsing

Prioritet: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

By- og regionsentersatsinger

A12 Samarbeid mellom næringsklynger og kompetanse-/forskningsmiljøene – Innlandsporteføljen

Vi må forsterke samarbeidet mellom næringsklynger og kompetanse- og forskningsmiljøene om inkluderende arbeidsliv.

Formålet er å styrke innovasjon og nyskaping med vekt på arbeid for alle, grønne arbeidsplasser og digitalisering i regionene. Gjennom prosjektet Innlandsporteføljen er målet å identifisere grønne og innovative vinnerprosjekter med størst verdiskapingspotensial i Innlandet. Prosjektet drives av Innlandet fylkeskommune i samarbeid med Statsforvalteren i Innlandet og Innovasjon Norge.

Les mer på innlandsportefoljen.no

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune og Regionalt partnerskap

Samarbeidspartnere: Statsforvalteren, arbeidslivet, Universitetet i Innlandet, NTNU i Innlandet, Fagskolen i Innlandet, Karriere Innlandet, høgskolesentrene i Innlandet, interkommunale politiske råd og regionale utviklingsselskaper

Koblinger til andre satsinger: A1, A2 og A9

Prioritering: kort sikt

A13 Utviklingsprosjekt for kvalifisering av CNC-operatører

Innlandet fylkeskommune har vært bidragsyter til utviklingen av Læringsfabrikken. Helt fra oppstarten i 2002 har bidraget fra fylkeskommunen hatt stor betydning for utvikling av konseptet og etablering av aktivitetene i Læringsfabrikken.

Fylkestinget bevilget 1,78 mill. kroner for årene 2022 og 2023, for fullføring av et 3-årig utviklingsprosjekt ved Læringsfabrikken. Siden arbeidet med sluttevaluering gjenstår, opprettholdes årlig bevilgning i 2025. Evalueringsrapport med anbefaling om eventuelle videre fylkeskommunal støtte legges fram for Hovedutvalg for kompetanse og tannhelse innen juni 2025.

Læringsfabrikken ble også tildelt stimuleringsmidler for oppfølging av regional plan 2023/2024. Prosjektets mål er å legge til rette for fagbrev gjennom arbeid. Dette er et initiativ som fanger opp mennesker i utenforskap og tilrettelegger for at de skal inkluderes i arbeidslivet.

Voksne rekrutteres fra NAV i fullt opplæringsløp med lærlingetid til fagbrev som CNC- operatør/ produksjonsteknikk. Det jobbes ut fra ordningen Fagbrev på jobb. De fleste som deltar, er under 30 år. Følgende kommuner er representert: Vestre Toten, Østre Toten, Gjøvik, Søndre Land og Hadeland. Prosjektet har fått bevilgning for 2025 og videreføres.

Ansvarlig: NCE Manufacturing/Læringsfabrikken

Samarbeidspartnere: NAV Vestre Toten, OFII, NAV på fylkesnivå og Gjøvikregionen Utvikling

Koblinger til andre satsinger: K2a, K2B, K5, A1 og A6

Prioritering: kort sikt (videreføres)

A14 Samhandling med Osloregionen

Innlandsregionene Kongsvinger, Gjøvik og Hamar samt Gran kommune i hadelandregionen har geografisk nærhet til Oslo- og Akershusregionen og mange innbyggere i Innlandet fylke arbeider også der.

Østlandssamarbeidet er en sentral samarbeidsarena, som i sin nye strategi fra desember 2024 prioriterer områdene samferdsel, her under regionforstørring, og klima, energi og miljø. Innenfor den nasjonale satsingen Mat-nasjonen Norge er Innlandet både en del av Osloregionen og Fjellregionen som er arenaer for felles satsing på mat og reiseliv.

Osloregionens Europakontor i Brussel er et annet viktig møtepunkt der Østlandsfylkene samhandler innen Europapolitikken.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune og interkommunale politiske råd for Gjøvik-, Hamar-, Hadeland- og Kongsvinger-regionene

Samarbeidspartnere: arbeidslivet, kommuner og Innlandet fylkeskommune

Koblinger til andre satsinger: A1 og A9

Prioritering: lang sikt

A15 Skandinavisk, nordisk og europeisk samarbeid

Innlandet fylkeskommune har samarbeidsavtale med Region Värmland, og vi samarbeider med Dalarna i Grensekomiteen Innlandet-Dalarna. Kommunene i Kongsvingerregionen samarbeider med nabokommunene i Vestre Värmland gjennom Grensekomiteen ARKO. EU-programmet Interreg Sverige-Norge er både en politisk arena og et viktig finansieringsinstrument for felles strategiske satsinger på tvers av grensen.

Satsingen handler om samarbeid for å forsterke bo- og arbeidsregionene der vi fokuserer på sosial bærekraft, inkludering og rekruttering. Gjennom grenseoverskridende samarbeid og partnerskap skal partene:

- dele kunnskap og erfaringer
- utvikle et konkurransedyktig næringsliv gjennom kompetanseutvikling og grønn omstilling
- samordne utviklingsstrategier
- utvikle livskraftige lokalsamfunn med balansert alderssammensetning
- øke det kulturelle utbyttet

Fylkeskommunen har et omfattende europapolitisk engasjement med aktiv deltakelse i flere Europeiske organisasjoner og nettverk. Dette er nedfelt i gjeldende internasjonale mål- og handlingsplan.

Fylkestinget har med budsjettvedtak for 2025 vedtatt og styrke fylkeskommunens internasjonale engasjement ytterligere med bakgrunn i den geopolitiske situasjonen. Dette gjør internasjonalt samarbeid, høyaktuelt, både interskandinavisk og europeisk. Det gjelder forsvar, sikkerhet og beredskap, men i særdeleshet samarbeid og interessearbeid med tanke på handel og næringsliv. Flertallet i fylkestinget mener at det trengs økt kunnskap og kompetanse både regionalt og kommunalt, slik at engasjement, virkelighets- og behovsforståelse imøtekommer dagens og framtidige utfordringer.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune, Grensekomiteen Innlandet-Dalarna, Grensekomiteen ARKO, Sør-Østerdal interkommunale politiske råd og Kongsvinger- og Fjell-regionene
Samarbeidspartnere: de svenske grensekommunene, Region Dalarna, Länsstyrelsen i Dalarna, Region Värmland og Länsstyrelsen i Värmland
Koblinger til andre satsinger: A1, A2 og A5
Prioritering: lang sikt

Lokalsamfunn, møteplasser og kultur

Mål: I 2030 har Innlandet attraktive, tilgjengelige og bærekraftige byer og lokalsamfunn for alle.

Fylkessatsinger

L1 Kunnskapsbase for boligsituasjonen i Innlandet (nytt tiltak)

Det vil bli utviklet en ny kunnskapsbase om boligsituasjonen i Innlandet. Denne er tenkt være til nytte for kommunene i deres planlegging og boligutvikling. Kunnskapsbasen vil også være til hjelp for prosjektene Bolig for velferd og Boligutvikling i distriktene.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune
Samarbeidspartnere: Husbanken Øst, Statsforvalteren i Innlandet og kommunene
Koblinger til andre satsinger: L2, L3, L12 og L13
Prioritering: kort sikt/lang sikt (arbeidet er satt i gang)

L2 Bolig for Velferd Innlandet

Dette er et samarbeid på velferdsområdet, hvor boligsosialt arbeid og innsatsen mot barn, unge og barnefamilier sees i sammenheng. Boligsosialt arbeid retter seg mot kommunens helhetlige boligpolitikk, planarbeid og organisering. Det handler om å skaffe bolig for vanskeligstilte og ulike oppfølgingstjenester som jobber for bolig på individnivå. Behovet er forsterket gjennom økt mottak av flyktninger, og temaet er satt tydeligere på dagsorden gjennom boligsosial lov som trådte i kraft sommeren 2023. Det tilbys bistand til kartlegging, veiledning og erfaringsdeling mellom kommunene via tema- og fagnettverk samt kunnskapssamlinger.

Ansvarlig: Statsforvalteren
Samarbeidspartnere: Innlandet fylkeskommune, Husbanken Øst, NAV Innlandet, NAV Hjelpemiddel-sentral, Statsforvalteren i Innlandet og kommunene
Koblinger til andre satsinger: L9, L10, L13
Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

L3 Bosetting og integrering av innvandrere og flyktninger (nytt tiltak)

Nye innbyggere som kommer som innvandrere eller flyktninger er viktig for befolkningsutviklingen i fylket. Også i 2024 har det vært vekst i Innlandets folketall. For mange av kommunene i Innlandet har bosetting av ukrainske flyktninger bidratt til befolkningsvekst.

Det er viktig at nye innbyggere blir tatt godt imot med tilgang til helsetjenester, skole og utdanning. Unge tilflyttere er opptatt av godt oppvekstmiljø, mulighet til en sikker jobb og gode kommunale tjenester. Kommunene bør synliggjøre jobbmuligheter, samt jobbe for åpne og inkluderende lokalsamfunn.

Innbyggerne ønsker å føle seg trygge og verdsatte. Når de unge voksne eventuelt etablerer seg, blir arbeid og bolig- og familiemotivene viktigere.

Vi jobber direkte sammen med kommunene i forbindelse med anmodning om bosetting og integrering. Det er etablert nettverk både med kommunenes ledelse og på faglig nivå. Det er også samarbeid med kommuner om frivilligheten som arena for integrering.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: kommunene, Flerkulturelt råd, Statsforvalteren IMDi og KS

Koblinger til andre satsinger: L1, L2, L12 og L13

Prioritering: kort sikt (pågående)

L4 Medvirkning og demokrati

Medvirkning i kommunenes plan- og utviklingsarbeid er både nødvendig og lovpålagt. Kommunale og interkommunale råd er sentrale i dette arbeidet, eksempelvis ungdomsråd, flerkulturelle råd, eldreråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

En satsing for å styrke arbeidet i de lokale og interkommunale rådene handler om kompetanseutvikling både for sekretariat og rådsmedlemmer. De fylkeskommunale rådene vil ta en rolle og å bidra til inspirasjon, kunnskaps- og erfaringsdeling, samt nettverksbygging på tvers av kommunegrenser og mellom forvaltningsnivåene.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune og fylkeskommunale råd

Samarbeidspartnere: kommunene, interkommunale politiske råd, Statsforvalteren og KS

Koblinger til andre satsinger: L3, L12 og L13

Prioritering: kort sikt

L5 Regionale ungdomssatsinger

Regionale ungdomssatsinger skal gi gode fritidstilbud på tvers av kommunegrenser, for og med ungdom.

Satsingene er tverrfaglige, og de fungerer som nettverksbyggere på ungdomsfeltet i kommunene og regionene gjennom sentrale samarbeidspartnere. Satsingene er ulikt organisert og tilpasset regionale forhold, og ungdomsmedvirkning er høyt prioritert.

Fem regioner i den vestlige delen av Innlandet har utviklet disse satsingene med støtte fra fylkeskommunen over mange år, og de er godt forankret i kommunene og regionene.

I 2023 ble det startet opp fire nye satsinger i den østlige delen av Innlandet. Disse er i startfasen og godt i gang med arbeidet.

Satsingene er viktige nettverksbyggere på ungdomsarbeid i regionene og jobber for gode lavterskel og inkluderende tilbud og aktiviteter for ungdom i Innlandet.

Alle de 9 regionale ungdomssatsingene støttes av fylkeskommunen gjennom treårige avtaler 2023-2025.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: kommuner, interkommunale politiske råd og frivillige organisasjoner

Koblinger til andre satsinger: L5, L13 og Kulturstrategi for Innlandet fylkeskommune

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

L6 Glomdalsmuseet som flerkulturelt kunnskaps- og kompetansesenter

Vi må styrke Glomdalsmuseet som kompetanse- og formidlingssenter for urfolk, nasjonale minoriteter og kulturelt mangfold for hele Innlandet, gjerne som et nasjonalt senter slik Fylkestinget foreslo i sin høringsuttalelse til Stortinget om Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.

I 2024 inviterte museet sammen med fylkeskommunen blant annet til en felles konferanse for alle

de nasjonale minoritetene og samene, for første gang ble skogfinnenes dag og de reisendes dag markert med fellesarrangementer på museet i Elverum og en egen samisk aktivitetspark ble åpnet ved Blokkodden villmarks-museum i Engerdal. Planen er å etablere parken «De åtte årstiders folk» også på Glomdalsmuseet så snart det er økonomisk løsbart.

Nettverk og samarbeid med andre museer, kulturinstitusjoner, fylkeskommunen og andre om formidling om det flerkulturelle skal fortsette og utvikles.

Årlig bevilgning i 2025 og 2026 kr 800 000

Ansvarlig: Glomdalsmuseet

Samarbeidspartnere: Innlandet fylkeskommune, Norsk skogfinsk museum, Blokkodden, Sametinget, Universitetet i Innlandet, frivillige organisasjoner og andre

Koblinger til andre satsinger: K5 og A6

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

L7 Frivillighetsstrategi for Innlandet

Arbeidet med å utvikle en frivillighetsstrategi for Innlandet er i gang. Fylkeskommunen er her opptatt av hvordan forholdene bedre kan legges til rette for at frivillige organisasjoner kan få styrket og utviklet sin virksomhet. Kommunene har også en særlig viktig rolle i dette arbeidet.

I strategien er det naturlig å ha søkelys på hvordan vi bedre kan anerkjenne og synliggjøre den formidable verdiskapingen frivillig sektor har for samfunnet. Foruten de mange tusen årsverk som legges ned, er frivillig sektor en verdifull arena for inkludering, læring, kompetanseheving og demokratisbygging. Et annet forhold er at frivillig sektor er samfunnsomfattende. Feltet spiller derfor en viktig rolle i arbeidet knyttet til blant annet beredskap og folkehelse. I arbeidet med å utvikle gode strategier ses det videre blant annet på hvordan vi kan gi feltet gode rammevilkår. Fokus er samordning, forenkling og utvikling av relevante tilskuddsordninger. Et annet nyttig grep er tilrettelegging av møteplasser for læring og kompetansedeling. I arbeidet med strategien vil det videre være nødvendig å se hvordan vi i større grad kan mobilisere de mange eldre i Innlandet, som er en ressurssterk gruppe.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: frivillige organisasjoner, kommuner, interkommunale politiske råd og forskningsinstitusjoner

Koblinger til andre satsinger: K5, L6 og Kulturstrategi for Innlandet fylkeskommune

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

L8 Strategi for folkehelse- og livskvalitetsarbeidet i Innlandet

Innlandet fylkeskommunes folkehelse- og livskvalitetsstrategi skal gi mål og retning for det systematiske folkehelsearbeidet i fylket i tråd med revidert folkehelselov og nasjonal livskvalitetsstrategi.

Strategien skal belyse hvordan livskvalitet kan være et mål på og for samfunnsutviklingen. Arbeidet innebærer nettverksarbeid nasjonalt og regionalt. Innlandet fylkeskommune deltar i Fremsam – WHO's norske nettverk for helsefremmende samfunn. Her arbeides det med livskvalitetsøkonomi og -budsjett sammen med andre fylker og kommuner basert på erfaringer fra blant annet New Zealand, Wales, Skottland og Island. En del av arbeidet vil være å vurdere om det skal utarbeides et livskvalitetsbudsjett (wellbeing economy) basert på internasjonal og nasjonal utvikling på området.

Strategien skal i tillegg bidra til tverrsektorielt samarbeid og understøttelse av kommunene for et samfunn der flest mulig opplever god livskvalitet. Den erstatter Folkehelsestrategi for Hedmark og Regional plan for folkehelse i Oppland.

Program for folkehelsearbeid i kommunene handler om å fremme barn og unges psykiske helse og livskvalitet i barnehager, skoler og nærmiljø. Programmet vil inngå i barn- og unge-delen i

livskvalitetsstrategien. Fra folkehelseprogrammet er det bevilget 34 millioner i Innlandet for perioden 2024 – 2026. Ungdommens fylkesråd (UFR) fikk tildelt 6,8 millioner til tiltak for og med ungdom. Handlingsplan for psykisk helse i de videregående skolene og UFRs eget prinsipp og handlingsprogram er lagt til grunn for en ny tilskuddsordning, ULF – Ungdommens livskvalitetsfond. Elevråd i de videregående skolene og ungdomsråd i kommunene kan søk om midler i dette fondet. Søknadsfrist er 1. april 2025.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: kommunene, Statsforvalteren, KS, NAV, forsknings- og kompetansemiljøer og frivillig organisasjoner

Koblinger til andre satsinger: L5, L7 og Kulturstrategien for Innlandet fylkeskommune

Prioritering: kort sikt (arbeidet starter i 2025 når revidert folkehelselov og nasjonal livskvalitetsstrategi foreligger)

L9 Innlandet universelt utformet 2030

Vi må utvikle fornyet strategi og satsing for å sikre universell utforming innenfor fylkeskommunens egne ansvarsområder (skole, tannhelse kollektivtransport), men også som samfunnsutvikler i utviklingen av tilgjengelige og inkluderende lokalsamfunn. Dette må koples til vår rolle som veileder og rådgiver knyttet til kommunenes plan- og utviklingsarbeid. gjennom veiledning, dialog og ulike tiltak og tilskuddsordninger.

Universell utforming handler om at alle kan delta i et bredt perspektiv. Det handler både om å endre holdninger, øke kompetanse, bedre kommunikasjon, og fysisk tilrettelegging. Satsingen innebærer tilgjengelighet og mulighet for alle til å delta innenfor:

- kompetanse og livslang læring
- arbeidsliv og arbeidsplassutvikling
- lokalsamfunn, møteplasser og kultur
- universelle reiselivsdestinasjoner (for eksempel samarbeidet om utvikling av Beitostølen)

Satsingen knyttes til pågående arbeid på Beitostølen, hvor målet er å utvikle Beitostølen til å bli et av landets mest inkluderende bosted og reisemål, tilrettelagt for fastboende, deltidsinnbyggere og gjester. Arbeidet er forankret lokalt, og regionale og nasjonale aktører er med som både partnere og støttespillere. Prosjektet er partnere i forskningsprosjektet ACCESSTOUR, i regi av Nordlandsforskning.

Formålet til ACCESSTOUR er å øke kunnskapen om bærekraftige lokalsamfunn og naturbaserte reiselivsdestinasjoner. Et mer tilgjengelig reiseliv vil også bidra til en mer bærekraftig reisemålsutvikling. Øystre Slidre kommune. Satsingen knyttes også til arbeidet som skjer gjennom "Mulighetens arena" i regi av Beitostølen Helsesportsenter. Beskrevet i tiltak L10.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: fylkeskommunale råd, Statsforvalteren, relevante frivillige organisasjoner, kommuner, næringsliv og forsknings- og kompetansemiljøer

Koblinger til andre satsinger: A1, L1, L8 , L 10, L11, Kulturstrategi for Innlandet fylkeskommune og Mobilitetsstrategi for Innlandet

Prioritering: kort sikt

L10 "Mulighetenes arena"- aktivitet og deltakelse for alle, Beitostølen Helsesportsenter.

Beitostølen Helsesportsenter (BHSS) etablerte i 2024 en arena og møteplass for tilpasset fysisk aktivitet, paraidrett og inkludering i Innlandet. Dette er et møtested for utveksling av fag og siste nytt innen inkludering, tilpasset fysisk aktivitet, paraidrett og universell utforming. Det vil handle om

inkludering av mennesker med funksjonsnedsettelse, innovasjon, kompetanseutvikling og samarbeid med lokalsamfunn, nasjonale og regionale aktører.

BHSS ønsker et samarbeid med Innlandet fylkeskommune for at Innlandet skal oppleves og bli kjent som et åpent og inkluderende samfunn for alle, både økonomisk, sosialt, kulturelt og etnisk. Tiltaket har også som formål at Ridderrennet og Ridderuka styrker sin attraktivitet og relevans.

Kompetanse- og erfaringsdeling om tilpasset fysisk aktivitet kombinert med medisinsk, pedagogisk og sosialfaglig veiledning og oppfølging vil stå sentralt. Gjennom søkelys på pasientens ressurser og muligheter, er målet å bidra til varig aktivitet og deltakelse, samt økt helsekompetanse og relevante innsikter med overføringsverdi til dagliglivsarenaer i lokalmiljøet. Videre er det et mål om å demonstrere styrken i, motivere til og hente ut konkrete effekter av målrettet frivillig innsats satt i system. "Mulighetens arena" arrangeres over flere dager i mars/april samtidig med Ridderuka. Programmet er formidling av kunnskap, utveksling av erfaringer og debatt. Videre vil det være en hjelpemiddelarena for leverandører av utstyr. Dette skal være et møtested der man kobler fag, interessepolitikk og siste nytt med målgrupper for inkludering, paraidrett og universell utforming.

Ansvarlig: Beitostølen Helseportsenter

Samarbeidspartnere: Innlandet fylkeskommune, fylkeskommunale råd, Foreningen Ridderrennet, Norges Handikapforbund, Norges Idrettshøyskole, Universitetet i Innlandet, Øystre Slidre kommune, Beitostølen utvikling, relevante frivillige organisasjoner,

Koblinger til andre satsinger: L8 og L9

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

L 11 Andre strategier og handlingsplaner som følges opp

Følgende strategier og handlingsplaner har relevante oppfølgingspunkter for å forsterke den sosiale bærekraft dimensjonen, inkludering og tilgjengelighet:

[Mobilitetsstrategi for Innlandet 2021 - 2030](#)

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune ved Samferdsel

[Handlingsplan for fylkeskommunens kollektivtransport 2023 – 2026](#)

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune ved Samferdsel

[Handlingsprogram for fylkesveger 2022-2025](#)

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune ved Samferdsel

[Kulturstrategi for Innlandet fylkeskommune](#)

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune ved Kultur

[Bredbånd i hele Innlandet – offentlig støtte til bredbåndutbygging](#)

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune ved Næring og internasjonalt samarbeid

[Handlingsplan for trafikksikkerhet 2022-2025](#)

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune ved Samferdsel

Distriktssatsinger

L12 ESIRA – Sosial inkludering i distriktsområder (videreføres)

ESIRA er et Horisont-prosjekt som er gitt bevilgning for fire år 2024-2027. Prosjektet er rettet mot sårbare grupper og sosial økonomi. Prosjektet dekker ni ulike regioner i Europa og ledes av forskere ved Universitetet i Burgos.

Fra Norge deltar Innlandet fylkeskommune sammen med Universitetet i Innlandet/Østlandsforskning. I Innlandet er det Kongsvingerregionen som er valgt ut som pilotområde. Det skal utvikles og igangsettes 5 pilotprosjekter i Kongsvingerregionen frem mot 2027.

Formålet er å skape bedre forståelse og økt kunnskap om marginalisering og utenforskap i rurale områder og kunnskap om hvordan man kan forbedre sosial inkludering. I Innlandet er det fokus på mennesker med nedsatt funksjonsevne. Satsingen skal resultere i økt kunnskap som grunnlag for:

- bedre rammeverk for politikk og styring for sosial inkludering i rurale områder
- bedre sosial integrasjon, bedre utvalg av tilbud og bedre tilgang til tjenester for personer i sårbare situasjoner i rurale områder
- flere økonomiske muligheter og utvikling av sosialt entreprenørskap i rurale områder

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune i samarbeid med HINN og Østlandsforskning

Samarbeidspartnere: kommuner/lokalsamfunn, næringsliv, frivillige organisasjoner og målgrupper

Koblinger til andre satsinger: L2, L3, L7 og L11

Prioritering: kort sikt (arbeidet settes i gang i januar 2024)

L13 Lokal samfunnsutvikling i distriktskommunene

Dette er en satsing som skal legge til rette for økt attraktivitet for distriktskommuner, både som bosted, for arbeidsplasser og besøkende. Det handler om sentrumsopprusting, boligutvikling, møteplasser og friluftsf- og aktivitetsområder, lokal kultur og kulturarv og service- og arbeidsplasser/næringsutvikling.

Arbeidsprosessene krever bred involvering og medvirkning for å sikre deltakelse, eierskap og inkludering. For å styrke distriktskommuners evne til å drive lokal utviklingsarbeid, er det viktig med tilførsel av ressurser og kompetanse. Det skjer gjennom bidrag fra en fylkeskommunal tilskuddsordning for lokal samfunnsutvikling,, tilbud om kompetanseheving, og tilgang til god tverrfaglig veiledning og koordinering. Satsingen ses i sammenheng med Bygdevektstavtalen i Sør-Østerdal (A10).

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune, kommunene og relevante lokale samfunnsaktører

Samarbeidspartnere: Distriktssenteret

Koblinger til andre satsinger: L1, L2, L9 og L13

Prioritering: kort sikt (løpende arbeid)

L14 Boligutvikling i distriktene

Prosjektet skal stimulere til utvikling av et godt og variert boligtilbud i kommuner med svake boligmarkeder. Det trengs boliger til en aldrende befolkning og rekruttering av arbeidskraft både gjennom nybygging og oppgradering av eldre bygningsmasse

For å lykkes kreves helhetlig lokal boligpolitikk forankret i kommunenes planverk og økt samarbeid mellom offentlig og privat sektor om realisering av boliger. Det søkes bidrag fra Husbankens utviklingsmidler til kommunale prosjekt i 2023 og 2024. Oppstart skjedde i Valdres- og Nord-Østerdal-regionene med utvikling av regionalt samarbeid, kompetansebygging, veiledning, erfaringsutveksling og bidrag til realisering av prosjekter. Prosjektet er evaluert, og blir nå videreført og utvidet slik at flere kommuner kan delta.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: Husbanken, Statsforvalteren, aktuelle kommuner

Koblinger til andre satsinger: L1, L2, L9 og L12

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

L15 Nærbutikken som møteplass og velferds-sentral i små lokalsamfunn (bygdelivs-butikker)

Nærbutikken er viktig som møteplass og for folks tilgang til dagligvarer og velferdstilbud i små og spredtbygde distriktssamfunn. Fylkeskommunen har derfor satt i gang et prosjekt i samarbeid med

Distriktssenteret for å styrke kunnskapen og samarbeidet om nærbutikken i lokal samfunnsutvikling i Innlandet.

Arbeidet bygger på erfaringer fra andre prosjekt, blant andre "Framtidas nærbutikk" der Joker Finnskogen på Svullrya og Grue kommune deltok som en av tre butikker. Prosjektet omfatter også et forsøk på å utvikle en nasjonal sertifiseringsordning for bygdelivsbutikker som verktøy for videreutvikling og styrking av nærbutikken i små lokalsamfunn. Det er rekruttert fem butikker/kommuner i Innlandet som samarbeider i utviklingsarbeidet og er piloter i prosjektet.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune og Distriktssenteret

Samarbeidspartnere: Merkur-programmet, 5 nærbutikker og kommuner

Koblinger til andre satsinger: L11, L12

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

By- og regionsentersatsinger

L16 Mjøsby samarbeidet

I Mjøsbyen samarbeider vi for å utvikle en mer konkurransedyktig og bærekraftig region med attraktive og levende byer og tettsteder. Det jobbes også for å tilrettelegge for et godt og miljøvennlig transportsystem som knytter regionen tettere sammen, og som bidrar til at flere reiser kollektivt, sykler og går.

Grunnlaget for arbeidet er en felles areal- og transportstrategi og nullvekstmål for persontrafikk.

Denne er vedtatt i alle de 11 kommunene i samarbeidet og Innlandet fylkeskommune.

Fylkeskommunen er sekretariat og pådriver for samarbeidet. I 2025 vil Mjøsbyarbeidet ha særlig fokus på arbeidet med hovedtransportårene: veg, bane og båt og finansieringsløsninger. Intensjonen er å styrke attraktiviteten i byer og tettsteder samt å styrke grønne reiser og knutepunktutvikling.

Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: 11 samarbeidskommuner, Statsforvalteren, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet

Koblinger til andre satsinger: A6, A9 og A10

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

L17 Forpliktende samarbeid om bolig-, areal- og transportutvikling i by- og regionsentrene (ATP)

ATP-samarbeidene er en arena for samarbeid mellom kommunene og fylkeskommunen, statlige aktører og lokalt næringsliv for å bidra til at Innlandet er et attraktivt og bærekraftig fylke å bo i, finne arbeid i og besøke. Intensjonen er å forsterke miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft i by- og regionsentrene. Hvert by-/regionsentersamarbeid utvikler sin egen strategi med mål for byutviklingen på kort og lang sikt.

Dette er nedfelt i forpliktende 4-års avtaler med regionsentrene: Otta, Vinstra, Lillehammer, Gjøvik, Raufoss, Fagernes og Kongsvinger som varer ut 2025. I løpet av 2025 etablerer vi nye ATP-samarbeid med regionsentrene Elverum og Tynset og vil arbeide for å forlenge de etablerte avtalene.

Fylkesutvalget har bedt om at det blir tatt initiativ til et ATP-samarbeid med Hamar kommune. Vi må styrke og videreutvikle by- og regionsentrene og deres interaksjon med omkringliggende lokalsamfunn.

By- og regionsentrene har alle store distrikter omkring, og er viktige for sosial bærekraft og inkludering i Innlandet. Det er her vi finner et større tilbud: skoler, høgskole- og karrieresentra, konsentrasjon av arbeidsplasser/faglige klynger, service og kultur- og fritidstilbud. Regionale flerbruksanlegg, friluftsområder, møteplasser og arrangement er en del av denne satsingen. Dette er viktig fysisk og

sosial infrastruktur som sikrer deltakelse og inkludering. Det er naturlig å kople dette til samarbeidet til byenes og regionsentrenes areal- og transportstrategier.

Ansvarlig: Regionsenterkommunene og Innlandet fylkeskommune

Samarbeidspartnere: Statens vegvesen, Statsforvalteren, handelsstands- og næringsforeninger, Bane NOR (varierer mellom samarbeidene)

Koblinger til andre satsinger: L14, L15 og L16

Prioritering: kort sikt (arbeidet er satt i gang)

Vedlegg

Vedlegg 1: Ny kunnskap

Nasjonalt

NOU 2024: 8 Likestillingens neste steg. Mannsutvalgets rapport
NOU 2024: 3 - Felles innsats mot ekstremisme - Bedre vilkår for det forebyggende
NOU 2024: 1 Definisjon og registrering av ideelle velferdsaktører
NOU 2023: 13 - På høy tid- realisering av funksjonshindredes rettigheter
Rapport til St. 19 (2022-2023) Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport
Meld. St. 7 (2024-2025) - Om seksuell trakassering
Meld. St. 33 (2023-2024) - En forsterket arbeidslinje
Meld. St. 17 (2023-2024) - Om integreringspolitikken: Stille krav og stille opp
Meld. St. 13 (2023-2024) - Bustadmeldinga
Meld. St. 12 (2023-2024) - Samisk språk kultur og samfunnsliv
Meld. St. 15 (2022-2023) - Folkehelsemeldinga - nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar
Meld. St. 29 (2022-2023) - Gode bysamfunn med små skillnader
Meld. St. 24 (2022-2023) - Fellesskap og meistring - Bu trygt heime

Regionalt - Innlandet

Innlandsstatistikk

[Inkludering](#)

[Innvandrere](#)

[Ungt utenforskap](#)

[Likestilling](#)

[Mobbing](#)

Ungdata -lokale ungdomsundersøkelser [Ungdata- tall](#)

Å være ung i Innlandet - rapport 2024 [Rapporten](#)

Minoritetsungdoms opplevelser av rasisme i [Innlandet Rapport 3-2020](#)

Vedlegg 2: Økonomi

Status over tildelte midler

Tildelte midler i 2023 (politisk vedtak i FU 09.05.2023)	7.3 mill. kr *
Eksterne parter (stimuleringsmidler fordelt etter søknad))	1.2 mill. kr
Frivillighetsstrategi og Nærbutikksatsingen	0.2 mill. kr
Andre større satsinger	5.9 mill. kr

* Alle midler er disponert /bundet - herav 1.2 mill. kr fordelt som tilskudd/stimuleringsmidler til eksterne samarbeidsaktører

Ved tildeling av stimuleringsmidler til eksterne parter ble det lagt følgende kriterier til grunn:

Oppfølging av planens mål og tre satsingsområder

Samarbeid og samfinansiering

Stimuleringsmidlene kan maksimalt utgjøre 50% av budsjetttramme

Krav om rapportering etter gjennomføring

Kompetanse og livslang læring

Tiltak	Midler bevilget i 2023	Aktivitet/ forbruk i 2023/2024	Midler som overføres til 2025	Status/merknad
Strategi for fleksibel og desentral høyere utdanning Ansvar: IFK ved Kompetanse	900.000	290.500	609.500	Vedtak: Fylkesutvalget 09.05.2023 PS 59/2023 Formål er å øke tilgangen til fleksible og desentraliserte utdanningstilbud av høy kvalitet som er tilpasset de ulike behovene arbeidslivet og enkeltmennesker har. Strategien er vedtatt i fylkestinget Videre arbeid med utvikling av handlingsprogram 2025 og iverksetting av tiltak. Mange gode søknader. Status: Arbeidet pågår
Mangfold og integrering – kompetanseprogram Ansvar: IFK ved Samfunnsutvikling	500.000	500 000	0	Vedtak: Fylkesutvalget 09.05.2023 PS 59/2023 Et kompetanseprogram for økt kunnskap og forståelse om vårt flerkulturelle samfunn, inkludering/integrering og antidiskriminering. Det handler om alle mennesker, inkludert innvandrere og flyktninger, nasjonale minoriteter og urfolk. Midler fra Bufdir. På tilsvarende beløp. + Sametinget. 1.350.000 kroner itilskudd fra Bufdir. og Sametinget 2023-2025 Status: Arbeidet pågår
Inkludering gjennom deltakelse i sosial aktivitet Ansvar: Voksenopplæringsforbundet	100 000	100 000	0	Vedtak: Administrativt vedtak om stimuleringsmidler. PS 59/2023 Prosjektets mål er å utvikle en ny modell for å styrke frivillig innsats knyttet til inkludering gjennom sosial aktivitet Arbeidet er igangsatt i samarbeid med kommuner og frivillighetssentraler. Status: Rapport er mottatt og forprosjektet er slutført

Arbeidsliv og arbeidsplassutvikling

Tiltak	Midler bevilget i 2023	Aktivitet/forbruk i 2023/2024	Midler som overføres til 2025	Status/merknad
Inkluderende og likestilt arbeidsliv Ansvar: IFK ved Samfunnsutvikling	1,5 mill.	1.192 000	308 000	Vedtak: Fylkesutvalget 09.05.2023. PS 59/2023 Prosjektledelse Arbeidet er igangsatt rettet mot offentlig og privat arbeidsliv etter modell fra Agder fylkeskommune. Status: Arbeidet pågår
Utviklingsprosjekt for kvalifisering av CNCoperatører etter modellen menn i helse Ansvar: NCE Manufacturing/ Læringsfabrikken	200 000	200 000	0	Vedtak: Administrativt vedtak om stimuleringsmidler. PS 59/2023 Prosjektets mål er å legge til rette for fagbrev gjennom arbeid. Voksne rekruttert fra NAV i fullt opplæringsløp med lærlingetid til CNCoperatør/produksjonsteknikk. Det jobbes ut fra ordningen Fagbrev på jobb. De fleste som deltar, er under 30 år Status: Rapport er mottatt og arbeidet videreføres (bevilgning fra fylkestinget 1 780 000 kr for 2025)
Campus- og byutvikling for å rekruttere og beholde flere studenter i Gjøvikregionen Ansvar: Gjøvikregionen utvikling	300 000	300 000	0	Vedtak: Administrativt vedtak om stimuleringsmidler Dette er et pilotprosjekt i Gjøvikregionen for å styrke samarbeidet om utviklingen av NTNU Gjøvik og Fagskolen i Innlandet sammen med kommuner, lokalt næringsog organisasjonsliv. Status: Rapport er mottatt og arbeidet slutført

Lokalsamfunn møteplasser og kultur

Tiltak	Midler bevilget i 2023	Aktivitet/ forbruk i 2023/2024	Midler som overføres til 2025	Status/merknad
Frivillighetsstrategi for Innlandet. Ansvar: IFK ved Kultur	100 000	100 000	0	Vedtak: Administrativt vedtak om stimuleringsmidler. PS 59/2023 Arbeidet skal sette mål for frivillig sektor og bidra til å forsterke frivillige organisasjonenes betydning. Utvikle modeller for samarbeid og ressursutnyttelse mellom private, offentlige og frivillige organisasjoner. Arbeidet pågår. Fylkeskommunale råd og IPR-ene Status: Arbeidet pågår Høring av strategien vår 2025
Attraktive kommunesentre i distriktene Ansvar: IFK ved Samfunnsutvikling	2,0 mill.	125 000	1 875 000	Vedtak: Fylkesutvalget 09.05.2023. PS 59/2023 Lokal stedsutvikling i distriktskommuner. Målet er økt attraktivitet både som bosted, for arbeidsplasser og besøkende. Det handler om sentrumsopprusting, boligutvikling, møteplasser og friluft- og aktivitetsområder, lokal kultur og kulturarv og service- og arbeidsplasser. Bidrag til kommunenes arbeid (etter søknad) Midlene er disponert/fordelt til aktuelle kommuner høst 2023. Friske midler er etterspurt Status: Arbeidet pågår.
Boligutvikling i distriktene Ansvar: IFK ved Samfunnsutvikling	1,0 mill.	1,0 mill Ref. sak i Elements 2023/11949	0	Vedtak: Fylkesutvalget 09.05.2023 Arbeidet skal stimulere til utvikling av et godt og variert boligtilbud i kommuner med svake boligmarkeder (Valdres og Nordøsterdal) Det trengs boliger til en aldrende befolkning og rekruttering av arbeidskraft både gjennom nybygging og oppgradering av eldre bygningsmasse Arbeidet er igangsatt i samarbeid med kommuner og 28 Handlingsprogram 2025 Husbanken. Fase 2 av arbeidet starter i 2025 hvor nye kommuner blir invitert til å delta (sentralitetsindeks 4, 5 og 6) Friske midler er etterspurt Samarbeid mellom Samfunnsutvikling og Næring Status: Arbeidet pågår

Tiltak	Midler bevilget i 2023	Aktivitet/ forbruk i 2023/2024	Midler som overføres til 2025	Status/merknad
Nærbutikken som velferds-sentral i små lokalsamfunn (bygdelivsbutikker) Ansvar: IFK ved Samfunnsutvikling	100 000	100 000	0	Vedtak: Administrativt vedtak: Stimuleringsmidler. PS 59/2023 Arbeidet er et samarbeid med Merkurprogrammet og Distriktssenteret Bygger på erfaringer fra andre prosjekter Fremtidens nærbutikk og serviceavtaler mellom kommune og nærbutikk. Utvikle en nasjonal sertifiseringsordning for å styrke nærbutikken i små lokalsamfunn. Status: Arbeidet pågår
Beitostølen - et inkluderende bygdog reiselivs-senter Ansvar: Beitostølen utvikling	200 000	200 000	0	Vedtak: Administrativt vedtak: Stimuleringsmidler PS 59/2023 Målet er å utvikle Beitostølen til å bli et av landets mest inkluderende bosted og reisemål, tilrettelagt for alle fastboende, deltidsinnbyggere og gjester. Arbeidet er forankret lokalt og regionale og nasjonale aktører er med som både partnere og støttespillere. Status: Rapport er mottatt og arbeidet slutført
Frivillighets-satsing på campus NTNU Gjøvik Ansvar: Student-samskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim (Sit)	100 000	100 000	0	Vedtak: Administrativt vedtak: Stimuleringsmidler PS 59/2023 Prosjektets mål er å styrke frivilligheten blant studentene og skape nettverk, tilhørighet og godt studentmiljø. Mange studenter kjenner seg ensomme. Nettverksarbeid blant studenter er svært viktig for å forebygge dette. Status: Rapport er mottatt og arbeidet slutført

Tiltak	Midler bevilget i 2023	Aktivitet/ forbruk i 2023/2024	Midler som overføres til 2025	Status/merknad
Folkeverksted – lavterskel fritidstilbud til barn og unge. Ansvar: Fremtiden i våre hender Innlandet.	300 000	300 000	0	Vedtak: Administrativt vedtak: Stimuleringsmidler PS 59/2023 Prosjektets formål er å tilby barn og unge opplæring i praktiske ferdigheter innenfor reparasjon og ombruk, slik at de lærer å reparere og gjenbruke, fremfor å kjøpe nytt. Aktivitetene prosjektet søker midler til, vil kunne appellere både til sårbar ungdom som ikke tiltrekkes av tradisjonelle fritidsaktiviteter og det økende antallet ungdom som slutter i de etablerte idrettsog kulturtilbudene etter hvert som de blir eldre. Status: Rapport er mottatt og arbeidet slutført
Til sammen	7.3 mill. kr	4.507 500 = 4.5 mill. kr	2.792 500 = 2.8 mill. kr	

Forslag til fordeling av midler i 2025

Oversikten viser forslag til fordeling av midler i 2025. Det budsjettert med 3.0 mill. kr. 2.0 mill. kr til tiltak i handlingsprogrammet, mens 1.0 mill. kr er søkbare midler for eksterne samarbeidsparter.

Satsing	Midler i 2025	Merknad
A1 Inkluderende og likestilt arbeidsliv	1 100 000	Satsingen samordnes med A3 Inkludering av flere i arbeidslivet (nytt). Bevilgning: 4. mill. kr. for 2025
Søkbare midler til eksterne samarbeidsparter	1 000 000	Søkbare midler som gis som tilskudd til eksterne samarbeidsparter i 2025
K5 Strategi for fleksibel og desentralisert høyere utdanning	200 000	Midlene vil bidra til oppfølging av nytt handlingsprogram
K8 Kompetanseprogram – mangfold og integrering	300 000	Kompetanseprogram for økt kunnskap og forståelse om vårt flerkulturelle samfunn.
L4 Medvirkning og demokrati	100 000	En satsing for å styrke de kommunale og interkommunale rådene – kunnskap og erfaring
L9 Innlandet universelt utformet	100 000	Fornytt satsing for å sikre universell utforming innenfor fylkeskommunens egne ansvarsområder, men også i utviklingen av tilgjengelige og inkluderende lokalsamfunn
L12 Lokalsamfunnsutvikling i distriktskommuner	200 000	Satsingen ses i sammenheng med Bygdevekstavtalen i Sør-Østerdal 8A10)

Vedlegg 3: Sentralitetsklasser for kommunene i Innlandet

Sentralitetsklasser er definert i [NOU 2020: 12 Arbeidslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn](#). Sentralitet er en viktig forklaringsfaktor for forståelsen av distrikts- og regionalutvikling og er derfor også en viktig del i de vanligste distrikts- og regionalpolitiske analysemodellene. Her defineres seks klasser fra 1 (mest sentrale kommuner) til 6 (minst sentrale kommuner). Tallene i kartet refererer til en indeks for sentralitet fra 0 til 1000.

Les mer om [standard for sentralitet på ssb.no](#)

Kommunene i Innlandet fordelt på sentralitetsklasse:

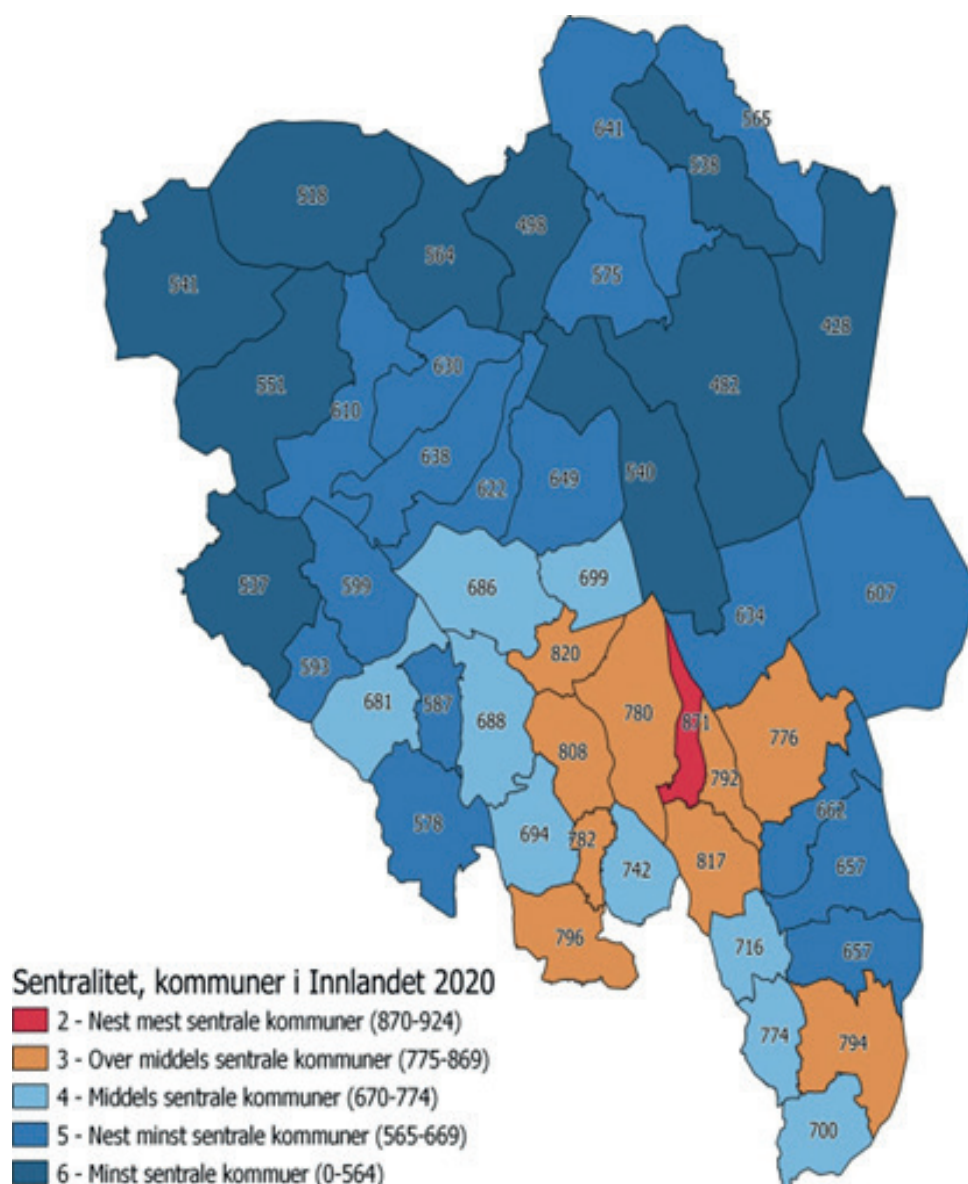
2 (nest mest sentral): Hamar

3 (over middels sentral): Elverum, Gjøvik, Gran, Kongsvinger, Lillehammer, Løten, Ringsaker, Stange, Vestre Toten

4 (middels sentral): Eidskog, Gausdal, Nord-Aurdal, Nord-Odal, Nordre Land, Sør-Odal, Søndre Land, Østre Toten, Søndre Land

5 (nest minst sentral): Alvdal, Etnedal, Grue, Os, Nord-Fron, Ringebu, Sel, Sør-Aurdal, Sør-Fron, Trysil, Tynset, Vestre Slidre, Vågå, Våler, Øystre Slidre, Åmot, Åsnes

6 (minst sentral): Dovre, Engerdal, Folldal, Lesja, Lom, Rendalen, Skjåk, Stor-Elvdal, Tolga



Vedlegg 4: : Innlandets regioninndeling

Handlingsprogrammet spisses mot de ti regionene i Innlandet.

Fordeler med regional spissing av handlingsprogrammet:

- Mange samarbeidskonstellasjoner og nettverk eksisterer allerede. Dette gjelder blant annet de interkommunale politiske rådene (IPR).
- Handlingsprogrammets satsinger kan spille på dynamikken mellom regionsenterkommunen og distriktskommunene rundt.



